

Offentlig annoncering

Natur

Skelbækvej 2
6200 Aabenraa
Tlf.: 7376 7676

Dato: 16-06-2025
Sagsnr.: 24/15857
Dok.løbenr.: 160191/25

Kontakt: Tobias Brødsgaard
Knudsen
Direkte tlf.: 2127 2687
E-mail: tbknu@aabenraa.dk

Høring, okkersø i Søderup Å

Aabenraa Kommune forventer at træffe afgørelse om, at et projekt om etablering af en okkersø i Søderup Å er udført som projekteret.

Baggrund

Okkersøen ved Søderup Å blev etableret i 1996 for at forbedre vandkvaliteten ved fjernelse af okker. Tilladelsen indeholdt vilkår om, at afvandingsforholdene opstrøms styrt nr. 4 (st. 2.530 m) ikke ville blive påvirket.

Høring efter vandløbsloven

Dette udkast til afgørelse fremlægges i offentlig høring i en periode på mindst 4 uger inden der træffes endelig afgørelse.

Høringsfrist

Alle er velkomne til at sende bemærkninger til udkastet til vandloeb@aabenraa.dk eller til Aabenraa Kommune, Byg, Natur & Miljø, Skelbækvej 2, 6200 Aabenraa.

Eventuelle bemærkninger skal være kommunen i hænde senest 14. juli 2025.

Sagens forløb

- **2016:** Klage modtaget over forringet afvanding opstrøms okkersøen.
- **2019:** Beregninger viste, at projektet ikke medførte de påståede gener. Klagen blev afvist af Teknik- og Miljøudvalget. Afgørelsen blev påklaget.
- **2022:** Miljø- og Fødevareklagenævnet fastslog, at okkersøen var korrekt etableret, men at vilkåret om uændret vandstand opstrøms ikke var dokumenteret overholdt.
- **2023:** Offentlig høring af retlig lovliggørelse. Afgørelsen ændrede vilkåret til at anerkende en mindre vandstandsstigning. Lodsejere fik mulighed for at søge erstatning. Beslutningen blev påklaget.

- **2024:** Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede afgørelsen grundet manglende miljøvurdering.
- **2024/2025:** Sagen blev sendt i ny høring inkl. miljøvurdering.

Ny viden

En opmåling af Søderup Å i februar 2025 viste, at vandstanden opstrøms styrt nr. 4 ikke er påvirket af okkersøen. Forvaltningen er i den forbindelse blevet opmærksom på, at klagenævnets afgørelse samt den ændrede afgørelse fra 2023 byggede på en fejlbehæftet figur. Den oprindelige afgørelse fra 2019 var derfor korrekt. Der træffes således en tilsvarende afgørelse, med tilrettet figur og med en miljøvurdering af det oprindelige projekt. Dette uddybes i det følgende afsnit.

Vandløbsopmåling, vandspejlsberegning og nye oplysninger til sagen

På baggrund af høringssvarene og for helt konkret at afdække den aktuelle påvirkning af okkersøen på vandføringsevnen i vandløbet, har Aabenraa Kommune ved LandSyd opmålt hele Søderup Å i februar 2025. Der er efterfølgende lavet en vandspejlsberegning på hhv. den regulativbestemte skikkelse inden etablering af okkersøen og den regulativbestemte skikkelse, hvor strækningen mellem station ca. 2.300 og 3.000 meter er udskiftet med den opmålte vandløbsskikkelse.

Denne vandspejlsberegning viser, at vandstanden opstrøms styrt nr. 4 i Søderup Å ikke er påvirket af den etablerede okkersø.

Dette har givet anledning til en grundig gennemgang af alt tidligere data og materiale på sagen. I den forbindelse er forvaltningen blevet opmærksom på, at en figur der sammenholder vandstanden i Søderup Å før og efter etableringen af okkersøen i afgørelsen fra 2019 er fejlbehæftet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet vurdering af, at vilkåret om ikke at påvirke vandstand og afvanding opstrøms styrt nr. 4 ikke var dokumenteret overholdt, byggede på netop denne figur.

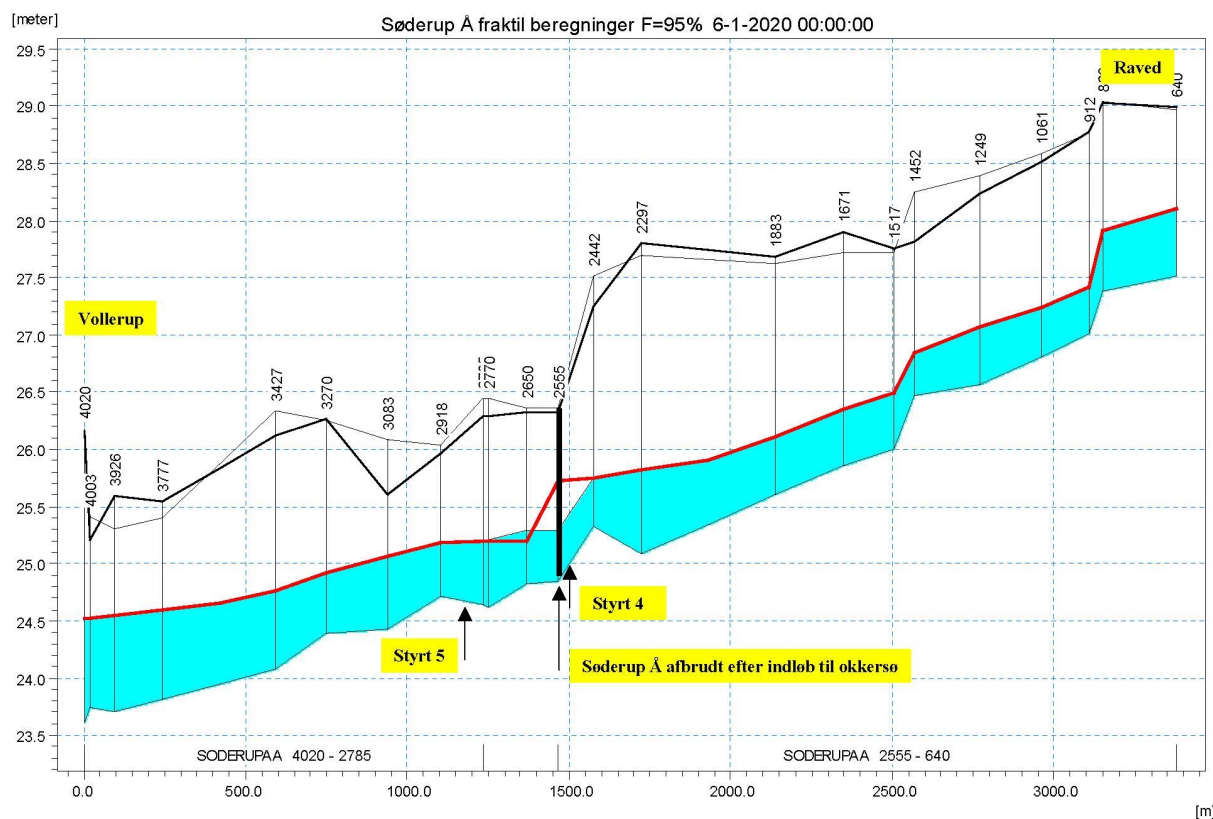
Miljø- og Fødevareklagenævnet skriver således i bemærkningerne til sagen, at:

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at vilkåret i tilladelsen ikke er dokumenteret overholdt, idet oplysningerne i sagen fra Aabenraa Kommune viser, at etableringen af okkersøen har medført en vandstandsstigning opstrøms styrt nr. 4 (st. 2.530 m) og indtil st. 2.442 m. Nævnet har i vurderingen lagt vægt på, at længdeprofilet, der sammenholder vandstanden i Søderup Å før og efter etableringen af okkersøen viser, at der indtil st. 2.442 m, der er beliggende 88 m opstrøms styrt nr. 4 er en vandstand-standsstigning i vandløbet på op til 0,5 m ved en vandføring på ca. 504 l/s. Nævnet har endvidere lagt vægt på, at uanset at nævnet er enig med Aabenraa Kommune i, at Q/H-kurven indikerer at etableringen af okker-søen ikke har medført en opstuvning, kan dette ikke føre til et andet resultat, idet Q/H-kurven alene fortæller noget om stuvningspåvirkningen i de anvendte stationer (2.442 m, st. 2.555 m og st.

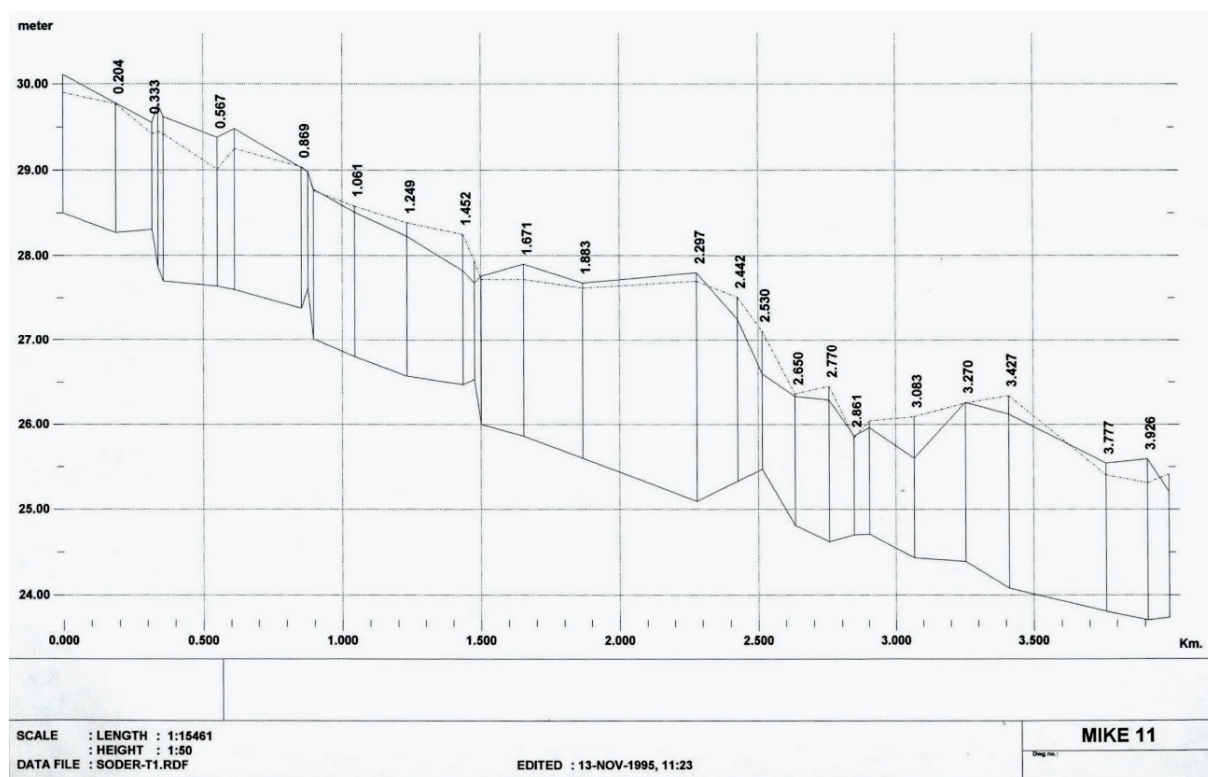
2.785 m), og at Q/H-kurven derfor ikke siger noget om en eventuel opstuvning mellem styrt nr. 4 og st. 2.442 m, der er den delstrækning af vandløbet, hvor etableringen af okkersøen ifølge længdeprofilet har medført en vandstandsstigning, og hvor vilkåret samtidigt er gældende.

Figurens stationering var imidlertid forkert. Figuren viser den korrekte påvirkning, mens det styrt der danner grænse for hvortil okkersøen må påvirke vandstanden, var indtegnet forkert. Herunder er indsat den oprindelige figur fra afgørelsen af 2019 samt en opmåling fra 1995, hvor det ved sammenligning bliver tydeligt, at der er fejl i de angivne stationeringer i den første figur (udover, at de to figurer er vendt hver sin vej).

Slutteligt er indsat et plot med vandspejlsberegning for regulativet, hhv. regulativet med okkersø som den er opmålt i februar 2025.

Figur 1: Figuren fra afgørelsen af 2019 som klagenævnet baserer hjemvisning af sagen på. De forskellige labels, pile og beskrivelser er ikke indtegnet korrekt på figuren.

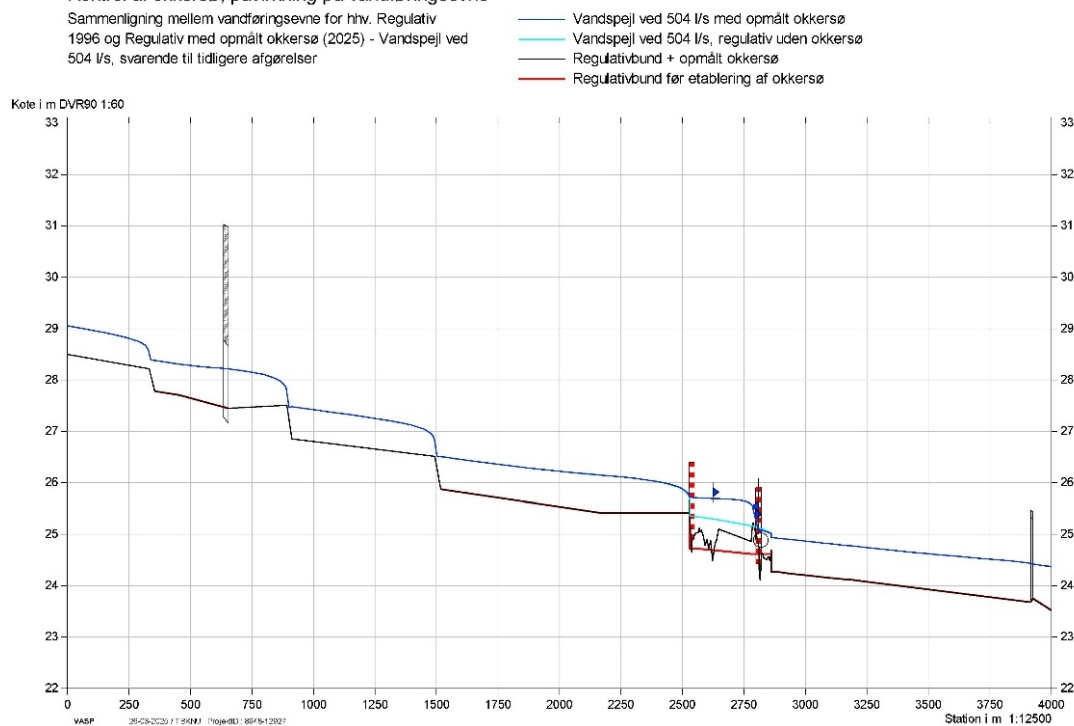

Figur 2: Den opmåling af vandløbet som er lagt til grund for projektet med etablering af okkersøen.

Søderup Å

Kontrol af okkersø, påvirkning på vandføringsevne

Sammenligning mellem vandføringsevne for hhv. Regulativ 1996 og Regulativ med opmålt okkersø (2025) - Vandspejl ved 504 l/s, svarende til tidligere afgørelser

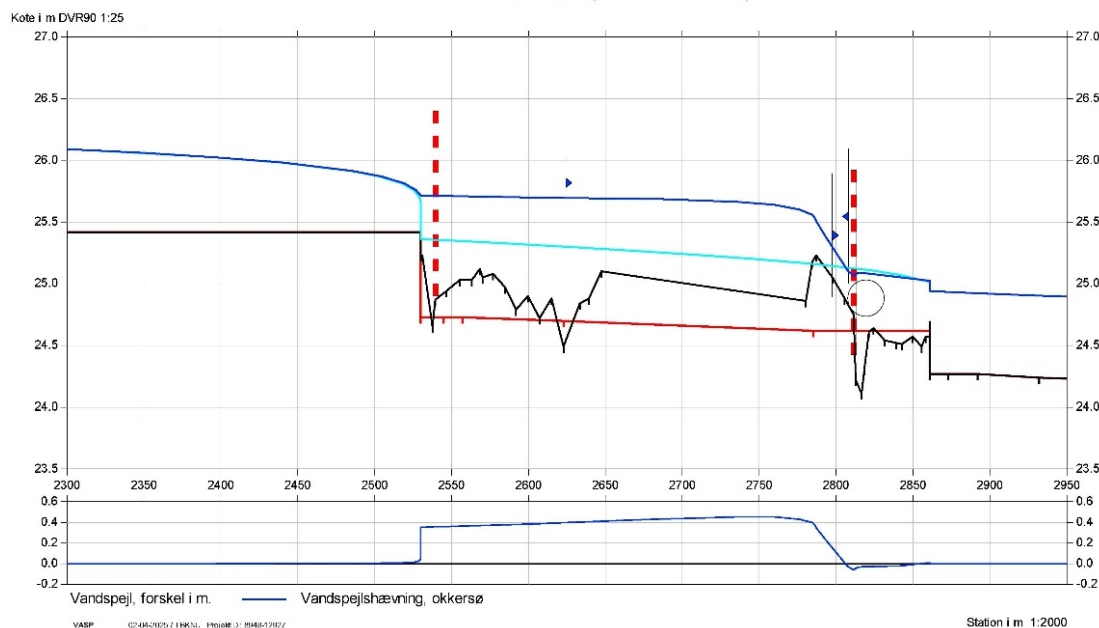
Figur 3: Figuren viser en vandspejlsberegning ved en vandføring på 504 l/s, som anvendt i afgørelsen af 2019, for Søderup Å med hhv. regulativmæssig skikkelse inden etablering af okkersøen og regulativmæssig skikkelse med indlagt okkersø, som opmålt i februar 2025. Figuren er desuden vedlagt i større format som bilag til denne afgørelse.

Søderup Å

Kontrol af okkersø, påvirkning på vandføringsevne

Sammenligning mellem vandføringsevne for hhv. Regulativ 1996 og Regulativ med opmålt okkersø (2025) - Vandspejl ved 504 l/s, svarende til tidligere afgørelser

- Vandspejl ved 504 l/s med opmålt okkersø
- Vandspejl ved 504 l/s, regulativ uden okkersø
- Regulativbund + opmålt okkersø
- Regulativbund før etablering af okkersø

Figur 4: Figuren viser samme vandstandsberregning som figur 3, men fokuseret omkring okkersøen. Under længdeprofilet for vandspejlsberregningen er indsat et differenceplot der viser hvor meget vandspejlet er hævet som følge af etablering af okkersøen. Figuren er desuden vedlagt i større format som bilag til denne afgørelse.

Projektets påvirkninger

Afvandingsmæssig påvirkning

På baggrund af de nye oplysninger, kan det konkluderes, at den oprindelige afgørelse af 2019 var korrekt, da okkersøen var korrekt anlagt og overholdt vilkåret om ikke at påvirke vandføringsevne og vandstand opstrøms styrt 4. Ud over hvad der er beskrevet, og udbetalt erstatning på baggrund af, i det oprindelige projekt fra 1996 er der ingen yderligere afvandingsmæssig påvirkning.

Okkersøens renseeffekt

Okkersøens funktion er senest vurderet af COWI for Aabenraa Kommune i perioden marts og maj 2023. Ved undersøgelserne er der udtaget vandprøver ved ind- og udløb. Prøverne er udtaget som feltfiltrerede og ufiltrerede prøver til analyse for hhv. opløst jern (ferrojern, Fe²⁺) og totalt jern (ferrojern + ferrijern). Analyserne er foretaget af Eurofins A/S ved ICP-OES eller ICP-MS i henhold til DS 259:2003. Ved hver station blev der desuden foretaget feltmålinger af pH, ledningsevne og temperatur.

Koncentrationerne af opløst jern i Søderup Å lå omkring 0,3 mg/L i både marts og maj, og okkerbelastningen vurderes derfor at være moderat. Ved passagen gennem søen fjernes hhv. 81 og 73 % af det opløste jern i marts og maj, og søen vurderes derfor at fungere godt.

Projektets konsekvenser i forhold til Natura 2000 områder, bilag IV arter og fredede områder

Det fremgår af Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (BEK nr. 1098 af 21. august 2023), at der skal foretages en vurdering af, om et projekt kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt. Dette gælder også for projekter, der finder sted uden for Natura 2000 områder, men som kan have betydning ind i Natura 2000 området.

Der er tale om en allerede etableret okkersø, men projektet vurderes på ny, da der ikke tidligere er foretaget en miljøvurdering af projektet i forbindelse med tilladelsen fra 1996 til etablering af okkersøen.

Projektet ligger i oplandet til Natura 2000-område nr. 89 Vadehavet, der inkluderer Vidå med tilløb, Rudbøl sø og Magisterkogen. Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 90 består af naturtyperne næringsrig sø og vandløb samt arterne bæklampret, flodlampret, havlampret, snæbel, dyndsmerling og odder. Udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde nr. 63 består af fem fuglearter: rørhøg (ynglende), hede­høg (ynglende), engsnarre (ynglende), sortterne (ynglende) og rød­drygget tornskade (ynglende).

Tilgroning er den eneste væsentlige trussel for Natura 2000-området Vadehavet.

Røddrygget tornskade har en stor bestand i fuglebeskyttelsesområdet, mens engsnarre og hede­høg forekommer uregelmæssigt. Sortterne og rørhøg er ikke fundet ynglende i forbindelse med overvågningen i fuglebeskyttelsesområdet.

Da okkersøens rensende effekt forbedrer levesteder for flora og fauna i vandløbet og ikke hindrer fri passage for fisk og smådyr, kan det udelukkes, at projektet i sig selv eller i kumulation med øvrige projekter påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne negativt. Det gælder både for naturtyperne og arter der er tilknyttet vandløbet, som udgør udpegningsgrundlaget.

Okkerfjernelse indgår ikke som del af de identificerede trusler imod de internationale beskyttelsesområder. Samtidig er vandløbet på den direkte berørte strækning generelt set ikke levested for de arter, der udgør udpegningsgrundlaget

Nærmeste Natura 2000-område tilknyttet havområder er nr. 197 (Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet rundt om Als). Området er beliggende ca. 25 km syd øst for okkersøen i Søderup Å. Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 173 består af naturtyperne sandbanke og rev samt arten marsvin. Udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde nr. 64 består af hhv. edderfugl og hvinand, begge trækfugle.

Væsentlige trusler for Natura 2000-området Flensborg Fjord Bredgrund og farvandet rundt om Als er ifølge Natura 2000-planen fiskeri med bundslæbende redskaber og fiskeri med ikke bundslæbende fiskeriredskaber.

Da okkersøens tilstedeværelse forventes udelukkende at forbedre leveforhold for flora og fauna i vandløbet, kan det udelukkes, at søen i sig selv eller i kumulation med øvrige projekter påvirker udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne negativt. Det gælder både for naturtyperne og arterne, som udgør udpegningsgrundlaget.

Okkerfjernelse indgår ikke som del af de identificerede trusler imod de internationale beskyttelsesområder. Samtidig er vandløbet generelt set ikke levested for de arter, der udgør udpegningsgrundlaget.

Endelig vurderes det, at vandløbet ikke er egnet leve- og fourageringsted for de fuglearter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områderne.

Aabenraa Kommune vurderer sammenfattende, at den etablerede okkersø hverken i sig selv eller i forbindelse med andre projekter, planer og programmer påvirker Natura 2000-områdernes gunstige bevaringsstatus. Der skal derfor ikke foretages en nærmere konsekvensvurdering af søens indvirkning på Natura 2000-områderne.

Nærmeste Natura 2000 habitatområde nedstrøms okkersøen er H90 Vidå med tilløb, Rudbøl sø og Magisterkogen. *Udpegningsgrundlaget for Habitatområde nr. 90 er naturtyperne næringsrig sø, vandløb og rigkær samt arterne bæklampret, flodlampret, havlampret, snæbel, dyndsmerling og odder*

Habitatområde nr. 90 er udpeget for at beskytte vandløbene Vidå, Grønå, Sønderå, en strækning af Arnå, samt Rudbøl Sø og arter tilknyttet disse. Søderup Å løber til Lundbæk og siden til Grønå.

Naturtypen vandløb

Vandløbene der er omfattet af habitatområdet, er alle typologi 2 eller 3, det vil sige med hhv. 10-100 km² opland samt en bredde på 2-10 meter eller et opland på mere end 100 km² og en bredde større end 10 meter. Disse store vandløb er relativt robuste overfor mindre tilledninger af okkerholdigt vandløbsvand i oplandet, men vil dog gavne positivt af okkersøens okkerrensende effekt. Søen vurderes således ikke at kunne påvirke vandløbene i habitatområdet negativt.

Arter som er knyttet til vandløb i habitatområdet

Der vurderes ikke at være trusler for hverken bæk- flod- eller havlamprettens fortsatte forekomst i områdets vandløb jf. Natura 2000-basisanalyse 2022-2027 for vadehavet. Da arternes krav til vandkvalitet, fouragering og gydning generelt er opfyldt i vandløbene, vurderes der at være gode forudsætninger for bestande af arterne i områdets vandløb.

Gydebestanden for snæbel i Vidå-systemet vurderes at være stabil eller svagt stigende, og vandløbssystemet er artens vigtigste danske gydeområde. Ingen af de faktorer der vurderes at have skadelig indvirkning på arten (opstemning af vandløb, udretning af vandløb, inddigning af marsk og vandløb, udledning til vandløb og andre migrationsforsinkende elementer) vurderes at blive påvirket negativt af det gennemførte projekt. Den hindring som søen kan udgøre i forhold til migration i vandløbet, er mindre, end inden søen blev anlagt, hvor der var en hård styrtkant. Omvendt har søens rens-effekt positiv indvirkning på vandløbssystemet nedstrøms.

Dyndsmerlingen er Danmarks sjældneste ferskvandsfisk, og den betragtes som kritisk truet. Arten har en begrænset udbredelse i Sønderjylland, og den er kun påvist i Sølvsted Mose og de yderste koge i Vidå-systemet. Dyndsmerling lever i lavvandede vandhuller, småsøer og i kanalagtige vandløb med stillestående eller langsomt flydende vand, og arten stiller derfor helt naturligt kun begrænsede krav til levestederne. Om dagen er fisken nedgravet i dyndet på bunden eller i tæt vegetation. Når fiskene gyder, afsættes æggene på rødde og vandplanter, og planterne er således en forudsætning for reproduktionens succes. I NOVANA-programmet er det endnu ikke lykkedes at registrere arten i Vidå-systemet. Der foreligger derfor ingen viden om artens eventuelle forekomst i området. Eventuelle forekomster af dyndsmerling vurderes at blive påvirket positivt af det lavere okkerindhold i vandløbssystemet nedstrøms søen.

Aabenraa kommune skal desuden i henhold til habitatbekendtgørelsen (§10 i Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter) vurdere projektet i forhold til den generelle beskyttelse af visse dyre- og plantearter.

En forstyrrelse af eventuelle forekomster af bilag IV arter i forbindelse med anlægsfasen, vurderes at have været af både meget begrænset omfang og af midlertidig karakter.

I habitatområde 90 er der fundet spor/ekskrementer fra odde på 11 lokaliteter i Vidå systemet. Der vurderes at være en stabil forekomst af odde, og ud fra områdets karakter med flere vandløb samt uforstyrrede skjulesteder vurderes der således ikke at være trusler for artens forekomst her.

Ingen af arterne på udpegningsgrundlaget for habitatområdet vil blive direkte berørt af dette projekt, da de ikke er sårbare over for den mindre opstuvende effekt okkersøen har på vandløbet opstrøms søen og da deres passage ikke hindres af søens tilstedeværelse, specielt i forhold til det mere voldsomme fald over styrt 4 inden søen blev etableret. På den baggrund vurderes okkersøen ikke at medføre en væsentlig negativ påvirkning af Natura 2000 området, for så vidt angår naturtypen vandløb og de arter der er tilknyttet vandløbene.

Med hensyn til de miljømæssige konsekvenser af projektet, vurderes projektet samlet set ikke at have væsentlig negativ indvirkning. Tilstanden for smådyr i Søderup Å er god økologisk tilstand, og dermed er der målopfyldelse for dette kvalitetselement. Tilstanden for fisk, planter, alger og nationalt specifikke stoffer er ukendt. Det vurderes ikke, at projektet har en negativ indflydelse på muligheden for at opnå fremtidig målopfyldelse – tværtimod. Dette begrundes med, at projektet ikke hindrer den fri bevægelse af fisk eller anden fauna og bidrager til bedre levevilkår for fisk, smådyr og planter ved at mindske okkerpåvirkningen nedstrøms søen.

Afgørelse

En ny opmåling af hele vandløbet i februar 2025 samt vandspejlsberegninger på baggrund af denne viser, at okkersøen er anlagt korrekt og i overensstemmelse med projektbeskrivelsen. Det er derfor vurderet, at eventuelle afvandingsproblemer ikke skyldes et ulovligt forhold vedrørende Søderup okkersø.

Lovgrundlag

Denne afgørelse træffes med hjemmel i lovekendtgørelse 2019-11-25 nr. 1217 om vandløb:

§ 54a *Bliver vandløbsmyndigheden opmærksom på et ulovligt forhold, skal den foranledige det ulovlige forhold bragt til ophør, medmindre der er tale om forhold af ganske underordnet betydning.*

Aabenraa Kommunes bemærkninger i forhold til vandløbsloven

Aabenraa Kommune bemærker, at projektet tager behørigt hensyn til de afvandingsmæssige interesser, der er knyttet til vandløbet. Der er desuden ingen væsentlige negative natur- og miljømæssige forhold knyttet til projektet. Samlet set vurderes projektet at være foreneligt med formålsbestemmelserne i vandløbsloven.

Afgørelse om eventuel VVM-pligt

Efter miljøvurderingsloven (Lovekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)) § 21 skal vandløbsreguleringsprojekter screenes for eventuel miljøvurdering (VVM).

Der er truffet screeningsafgørelse 4. januar 2025 om, at projektet vurderes ikke at være omfattet af krav om miljøkonsekvensvurdering og tilladelse, jf. Miljøvurderingslovens § 21. Denne afgørelse er ikke påklaget.

Anden lovgivning

Denne afgørelse omfatter ikke godkendelse efter anden lovgivning. Dog er projektet vurderet i forhold til naturbeskyttelsesloven da både vandløbet og okkersøen er omfattet af dennes § 3. Projektet opnåede dispensation fra beskyttelsen i 1996.

Aktindsigt

Der gøres opmærksom på retten til aktindsigt, jævnfør vandløbslovens § 77.

Kontakt

Hvis du har spørgsmål til ovenstående, kan du kontakte mig på tbknu@aabenraa.dk, alternativt vandloeb@aabenraa.dk.

Venlig hilsen

Tobias Brødsgaard Knudsen
Vandløbsmedarbejder

Dette brev er sendt til

- Lodsejere nær okkersøen

Vedlagt

- Figur 3 og 4 (Vandspejlsberegninger) i større format
- Miljø og Fødevareklagenævnets afgørelse af 3. maj 2022 (sagsnr.: 19/06450)

Søderup Å

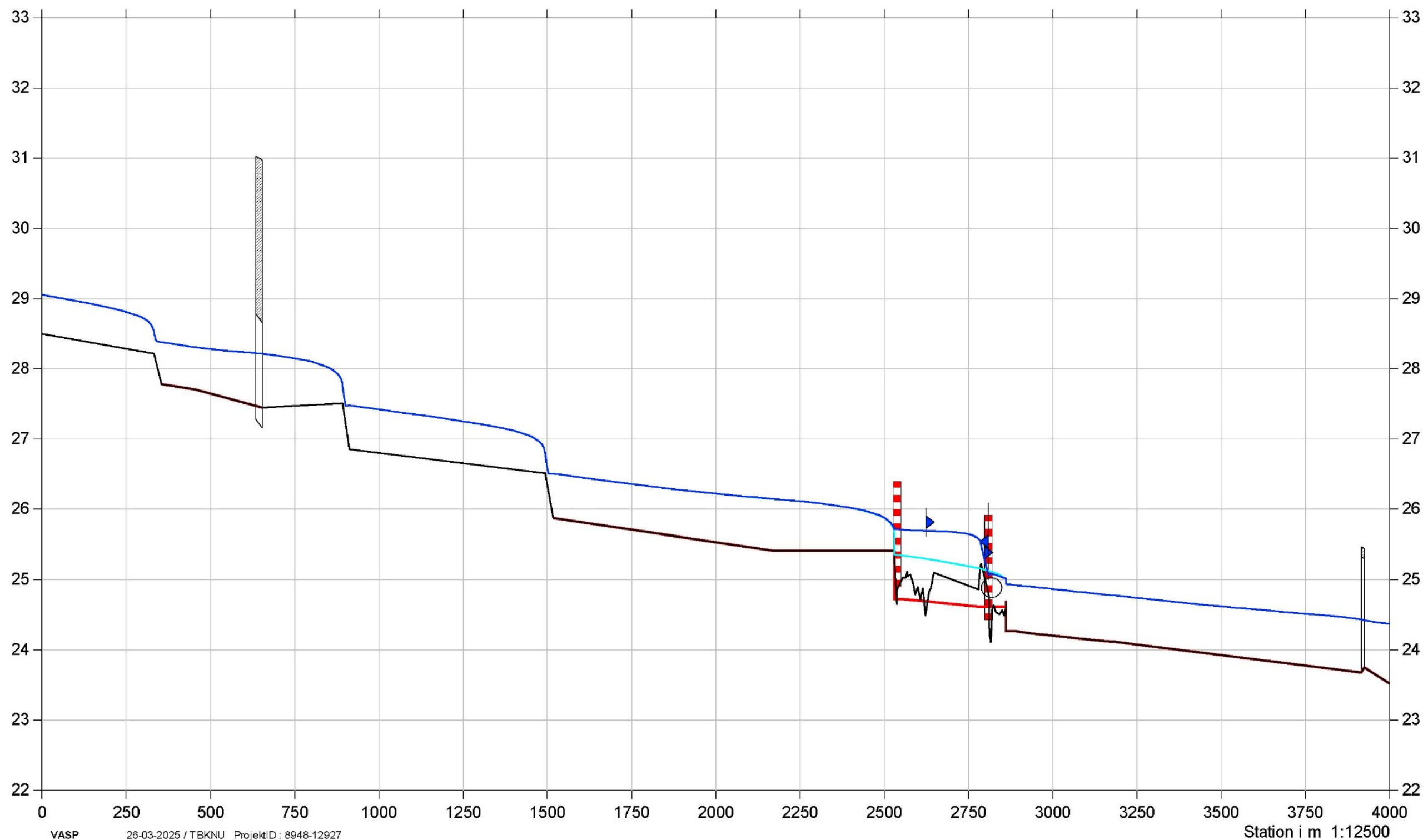
Kontrol af okkersø, påvirkning på vandføringsevne

Sammenligning mellem vandføringsevne for hhv. Regulativ 1996 og Regulativ med opmålt okkersø (2025) - Vandspejl ved 504 l/s, svarende til tidligere afgørelser

- Vandspejl ved 504 l/s med opmålt okkersø
- Vandspejl ved 504 l/s, regulativ uden okkersø
- Regulativbund + opmålt okkersø
- Regulativbund før etablering af okkersø

Kote i m DVR90 1:60

Søderup Å

Kontrol af okkersø, påvirkning på vandføringsevne

Sammenligning mellem vandføringsevne for hhv. Regulativ
1996 og Regulativ med opmålt okkersø (2025) - Vandspejl ved
504 l/s, svarende til tidligere afgørelser

- Vandspejl ved 504 l/s med opmålt okkersø
- Vandspejl ved 504 l/s, regulativ uden okkersø
- Regulativbund + opmålt okkersø
- Regulativbund før etablering af okkersø

Kote i m DVR90 1:25

